

26.3.2018

Valinnanvapauslainsäädäntö konkretisoituu jo nyt kuntoutusalan kilpailutuksessa

Kelan vaativan kuntoutuksen kilpailutus peilaa sote-uudistusta ja konkretisoi valinnanvapauslainsäädäntöä käytännössä. Tarjousten valintaperusteena oleva kokonaistaloudellinen edullisuus, jossa hinnan painoarvo on 80% ja laatutekijöiden 20%, vaikuttaa väistämättä kuntoutusalan yrittäjyyteen ja asiakkaille tuotettaviin palveluihin myös laajemmin kuin vain meneillään olevan kilpailutuksen osalta.

Valinnanvapauden tosiasiallinen toteutumismahdollisuus on arvioitava

Kilpailutuksen taustalla oleva Aalto-yliopiston taloustieteen työryhmän selvitys painottaa asiakkaan valinnanvapautta. On hienoa, että vaativan kuntoutuksen asiakkaat nähdään selvityksessä muiden ihmisten kanssa tasavertaisina kuluttajina. Samanaikaisesti huolestuttavaa on se, että selvityksessä ei ole huomioitu vaativan kuntoutuksen asiakkaiden toimintakykyä suhteessa valinnanvapauden todellisiin toteutumismahdollisuuksiin. Vaativan kuntoutuksen asiakkaat ovat henkilöitä, joiden sairauden tai vamman aiheuttama toimintakyvyn ongelma on niin suuri, että heillä on sen vuoksi huomattavia vaikeuksia arjen toiminnoista suoriutumisessa ja osallistumisessa kotona, opiskelussa, työelämässä tai muissa elämäntilanteissa. Valinnanvapauden tosiasiallista toteutumista ei voida kuntoutuspalveluiden kohdalla pitää itsestäänselvyytenä.

Laadun heikko arvostus uhkaa kuntoutuksen vaikuttavuutta

Kela kuntoutuksen tutkimus ja kuntoutuspalveluiden kehittäminen on ollut vuosien ajan suomalaisen kuntoutusjärjestelmän ainutlaatuinen vahvuus. Kela on tämän työn pohjalta määritellyt muun muassa hyvät kuntoutuskäytännöt, joiden painoarvoa se nyt meneillään olevassa kilpailutuksessa heikentää. On tärkeää, että kilpailutuksen taustaselvityksessä esille nostetut epäkohdat korjataan mutta kuntoutuksen laadun painoarvon laskeminen 50 prosentista 20 prosenttiin ei ole tähän sopiva keino. Kuntoutusalan asiantuntijat, kuten toimintaterapeutit, ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joilla on lainsäädäntöön pohjautuva täydennyskoulutusvelvollisuus. Tämä koskee myös Kelan kilpailutukseen osallistuvia yrittäjiä ja ammatinharjoittajia. Kela itsekin edellyttää, että nyt kilpailutettavien kuntoutuspalveluiden tulee perustua erityisasiantuntemukseen. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että täydennyskoulutuksen arvostus on kilpailutuksessa heikko. Tarkoituksenmukaista on, että taustaselvityksessä esille nousseiden epäkohtien arvioinnissa kuullaan myös kuntoutuspalveluiden tuottajia.

Kelan muuttunut toimintatapa on mikroyrittäjille kohtuuton

Kela on ollut kuntoutusalalla tunnettu hyvästä yhteistyöstään palveluntuottajien ja muiden kuntoutusalan toimijoiden kanssa. Käynnissä olevan kilpailutuksen yhteydessä muuttunut toimintatapa on valitettava suunnanmuutos. Palveluntuottajille syksyllä annettu ennakkoinformaatio poikkesi merkittävästi osin nyt käynnistyneestä kilpailutuksesta. Tänä keväänä palveluntuottajille suunnatussa tiedottamisessa siirrettiin yksisuuntaiseen sähköiseen tiedottamiseen ja aikaisemmin käytössä ollut keskustelutilaisuus jätettiin pois. Myöskään palveluntuottajille asetettu aikaraami kilpailutukseen liittyvien kysymysten esittämiseen ei ole riittävä. Kela jättää palveluntuottajat yksin pohtimaan yllättäen muuttunutta käytäntöä ja uusia sopimusehtoja, jotka ovat monelta osin palveluntuottajille kohtuuttomat.

Kristina Holmberg
Puheenjohtaja, Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry
kristina.holmberg@toimintaterapeuttiliitto.fi
puh. 040 759 5588

Lisätietoja: www.kela.fi/hankinnat